

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Vniuersa Theologia Scholastica, Speculatiua, Practica

Ad methodum S. Thomæ, quatuor Tomis comprehensa

Tanner, Adam

Ingolstadii, 1626

Dubium I. An & qua ratione proprium Dei attributum sit, esse immutabilem.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72856](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72856)

inquit, quod si per impossibile penatur, locum euacuari, tunc remanere intelligitur capacitas loci priuata: capacitas aliquid est, & in illa DEVS est, priuatio autem nihil est, & in illa DEVS esse non potest. Vbi videtur duo distinguere in illo loco, videlicet ipsam priuationem corporis, seu vacuitatem per se nude spectatam; secundo, vacuum in concreto, seu capacitatem illam superficiæ ambientis, vt apta est continere locatum: in illa vt sic, negat Deum esse; in hac affirmat. Idem cum eadem distinctione video nunc etiam tradi à Gillio lib. 2. tract. 9. cap. 19. num. 3.

Idem plane supponit S. Augustinus l. c. nimirum absurdum esse, vlla ponere locorum spatia, in quibus Deus præsens non addit. Idem significat S. Thomas hic q. 8. a. 2. cum docet, Deum esse vbiq; adeoque in omni loco, etiam vt locus est; hic autem de quo loquimur, locus est. Ergo.

Neque verò contra hanc assertionem procedunt argumenta superius facta contra spatia imaginaria: istud enim est verum & reale spatium; imò & verus locus: recte ergo dici potest, ibi & in illo aliquid esse. Atqui, dices, etiam illa vacuitas intra superficiem contenta, est merum nomen, adeoque vel negatio pura, vel certe priuatio. Ergo in illa nihil est, aut esse potest, vt supra argumentabamur. Respondetur, aliud esse vacuum, aliud vacuitatem: nos dicimus in vacuo, & intra vacuum esse Deum, non in vacuitate, vt loquuntur etiam Bonauentura & Gillius loc. cit. quantum & hæc non potest esse, nisi nominis quaestio.

Assertio VII. Deus absque omni sui mutatione reali, & omnia, si quæ de nouo dantur spatia, & loca replet; & priora, si desinant esse, deserit, per solam ipsarum rerum immutationem. Est extra controuersiam apud cit. & asseritur à Iustino Martyre dial. cont. Tryphonem, & à S. Augustino lib. 7. de ciuit. Dei c. 30. & l. 16. cap. 5. Ratio sumitur, tum ex dictis dub. præcedent. vbi docuimus, præsentiam Dei, in loco aut rebus creatis nihil reale saperaddere, Dei existentia

in seipso, sed solam denominationem extrinsecam; tum ab immutabilitate DEI, de qua quæst. seq. Vnde patebit, erroneum esse dicere, Deum in se ideo mutari, quod in his, aut illis rebus, seu locis esse primum incipiat. Secus est, si loquamur de mutatione relationis rationis, siue denominationis extrinsecæ, qua nepe respectus quidam extrinsecus præsentia variatur, vt rectè Vasquez loc. cit. num. 28. Idem fit in denominationibus, quæ sumuntur ab actione DEI transeunte.

Vnde colligitur, etiamsi totum hoc vniuersum localiter moueretur, secundum lineam rectam, (quod negant fieri posse Bannes hic artic. 2. & alij quidam recentiores, nisi ponatur extra hoc vniuersum realis quidam terminus, vnde sumi possit distantia noua, per motum acquirenda; à quibus dissentit Vasquez à numer. 25;) aut etiamsi Deus nouum mundum crearet, hoc destructo, tamen Deum nequaquam de loco in locum motum iri: quidquid sit de extrinsecæ denominatione in priore casu; in quo etsi concedant nonnulli, Deum per accidens, & extrinsecæ denominatione motum iri, ita vt in DEO solum respectus quidam extrinsecus præsentia & distantia varietur; rectius tamen negat Vasquez à numer. 25. quia DEVS cum sit non solum vbiq; sed etiam extra mundum in seipso, à re, nulla distare potest. Præclare hac de re S. Bonauentura citat. quæst. 2. Cum res, inquit, priuatur (seu definit esse,) aufertur comparatio eius ad Deum: sed cum res mouetur, DEVM non dimittit, nec ad DEVM accedit: nec DEVS ad eam reuertitur; quia sic est in re, vt sit extra rem idem. Ideo nec reuertitur, nec nouum inuenit. Et hoc est intelligibile, si quis potest intelligere, quod DEVS sit immensus, simplex, & infinitus. Quia enim est immensus, ita est intra, quod extra: quia simplex, secundum vnum est idem, est intra & extra: quia infinitus, ideo nec dimittitur, nec acquiritur aliud in re: nec ab ipso itur ad ipsum, cum dimittitur, vt alibi & alibi inueniatur.

QVÆSTIO V.

De Immutabilitate, Æternitate, & Vnitate DEI.

S. Thomas 1. p. q. 9. 10. 11.

Ec tria itidem attributa paucis expediri possunt; quæ proinde vna quaestione complectimur. Absoluetur verò hac quaestio tribus dubijs. I. An & qua ratione proprium Dei attributum sit esse immutabilem. II. In quo consistat attributum æternitatis; & qua ratione sit proprium Dei. III. An & qua ratione proprium Dei attributum sit, esse vnum.

DVBIVM I.

An & qua ratione proprium DEI attributum sit, esse immutabilem.

S. Thomas 1. p. q. 9. aa. 2.

DVplex mutabilitas in præsentia distingui potest; vna physica & realis, qua quid à parte rei, ac in se ipso aliter se habet nunc, quam antea; altera moralis, in quadam animi inconstantia, & propositi mutatione consistens; etiam omni physica & reali mutatione seclusa: de vtraque breuiter agendum.

Assertio

Assertio I. **D E V S** profus est expers & incapax omnis physica seu realis mutationis, adeoque hac ratione simpliciter & absolute immutabilis. Ita sanctus Thomas hic quæst. 9. artic. 1. & in 1. dist. 8. quæst. 3. artic. 1. & Opusc. 3. capit. 4. omnibus Theologis consentientibus: & est de Fide definitum in Concilio Lateranensi capit. *Eirmiter*, de Summa Trinitat. & fide Catholicæ. Probat apertis Scripturæ testimonijs Psalm. 101. v. 26. *Initio tu Domine terram fundasti; & opera manuum tuarum sunt caeli: ipsi peribunt, tu autem permanes: & omnes sicut vestimentum veterascent. Et sicut operitorium mutabis eos, & mutabuntur: tu autem idem ipse es, & anni tui non deficient.* Vbi **D E V S** quoad immutabilitatem opponitur cælo & terræ adeoque toti creaturæ. Malach. 3. vers. 6. *Ego enim Dominus, & non mutor: & vos filij Iacob non estis consumpti.* 1. Timoth. 6. vers. 16. *Qui solus habet immortalitatem, & lucem inhabitat inaccessibilem.* Iacob. 1. vers. 17. *Apud quem non est transmutatio, nec vicissitudo obumbratio.* Quæ loca cum absolute negent, Deum mutari posse, intelligenda in primis sunt de mutatione omnireali & physica, seu substantiali, seu accidentali.

Secundo idem passim & aperte docent S. S. Patres. Optime Augustinus lib. 1. de Trinitat. capit. 1. & lib. 5. cap. 2. vbi hoc ipsum probat ex illo Exodi 3. *Ego sum, qui sum. Quod mutatur, inquit, non servat ipsum Esse: & quod mutari potest, etiamsi non mutetur, potest, quod fuerat, non esse: ac per hoc illud solum, quod non tantum non mutatur, verum etiam mutari non potest, sine scrupulo occurrit, quod verissime dicitur Esse.*

Tertio idem probatur evidenter à sancto Thoma citat. quæst. 9. artic. 1. tribus rationibus. Prima, quidquid quocunque modo mutatur, est aliquo modo in potentia eo ipso quod aliter & aliter se potest habere: **D E V S** autem nullo modo est Ens in potentia; cum sit purus actus, ex dictis supra quæst. 1. dub. 5. Ergo nullo modo est mutabilis. Secunda. Quicquid movetur, aut mutatur, habet aliquam compositionem; vel quia secundum aliquid manet, & secundum aliquid transit, ut inquit S. Thomas; quod saltem in motu magis proprie dicto verum habet; vel certe quia hoc ipso, quod mutatur, non potest esse Ens per essentiam: atqui in Deo nulla planè compositio habet locum ex quæst. 2. dub. 1. Ergo, &c. Tertia. Si Deus moveretur, utique moveretur motu aliquo, seu mutatione perfectiva, non corruptiva, nimirum acquirendo aliquid, quod prius non habebat, seu extendendo se ad aliquid, ad quod antea non extendebatur: sed hoc est impossibile; cum Deus sit infinitus, comprehendens in se omnem plenitudinem perfectionis totius Esse, ex quæst. 7. dub. 1. Ergo, &c.

His addi potest hæc quarta ratio; quia nullum ens undiquaque necessarium potest esse mutabile; id enim non potest aliter se habere unquam; quod autem mutatur aliter & aliter se habet: Deus est ens undiquaque necessarium, ex dictis quæst. 1. dub. 5. Ergo non potest ef-

se mutabilis. Præter has verò generales rationes specialis ratio immutabilitatis secundum locum sumitur ex Dei immensitate; vt dictum quæst. 4. dub. 4. immutabilitas secundum durationem, ex æternitate; immutabilitas secundum accidens, ex simplicitate. Quas ob causas etiam plerique veteres Philosophi, quasi ab ipsa veritate coacti affirmarunt, primum principium esse immutabile, vt notavit S. Thomas ibidem a. 1.

Quod verò contra hanc assertionem ex Incarnationis mysterio, quo **D E V S** homo factus est, cum antea non esset homo, objici posset, pertinet ad 3. partem. Interim vno verbo dicitur, Deum, absque omni reali & intrinseca sui mutatione, hominem esse factum; quia terminatio humanæ naturæ nihil reale novum ponit in ipso Verbo Incarnato, sed solum in humana Christi natura, vt ibidem declaratur.

Assertio II. **D E V S** itidem planè expers & incapax est omnis mutationis moralis; etiamsi hæc in Deo alioqui per se nullam inuolueret mutationem physicam. Est itidem communis, & certa apud sanctum Thomam ibidem, & extra controuersiam; & colligitur ex citata definitione Ecclesiæ, & allatis Scripturæ locis: quæ cum simpliciter & absolute loquantur, omnem veram mutationem in ipso **D E O** excludunt. Speciatim autem de hac etiam loquitur, illud Malach. 3. *Ego Dominus, & non mutor*, nimirum etiam quoad proposita & promissa, quibus posteritatem ac semen Iacob se perpetuo seruaturum promiserat; vt mox ibidem subsequentibus verbis significatur: *Et vos filij Iacob non estis consumpti.* Idem apertissime patet, ex illo Numer. 23. vers. 19. *Non est **D E V S** quasi homo, vt mentitur; nec vt filius hominis, vt mutetur. Dixit ergo **ES** non facies locutus est, & non implebit? Item 1. Reg. 15. vers. 29. Porro Triumphator in Israel non parces, & penitentie non flectetur; neque enim homo est, vt agat penitentiam, Et Proverb. 19. vers. 21. *Multe cogitationes in corde viri: voluntas autem Domini permanebit.**

De qua re optime sanctus Augustinus lib. 12. Confess. cap. 15. ait se ab ipsa veritate edoctum: *De vera æternitate Creatoris, quod nequaquam eius substantia per tempora varietur; nec eius voluntas extra eius substantiam sit: unde non eum modo velle hoc, modo velle illud; sed semel & simul, & semper velle omnia, quæ vult: non iterum, & iterum; neque nunc illa, nunc ista; nec velle postea, quod volebat; aut nolle quod prius volebat; quia talis voluntas mutabilis est; & omne mutabile æternum non est: **D E V S** autem noster æternus est.*

Idem probat evidens ratio; quia mutatio voluntatis ac propositi, relati ad omnes suas circumstantias, secundum quas aliquid volitum, & postea non volitum est, arguit planè aliquam imperfectionem cuiusdam mobilitatis animi & inconstantie, eo ipso, quod repudiatur & abijcitur, irritumque ac inefficax redditur prius voluntatis decretum: esto hæc mobilitas animi in hominibus, vitio, virtuti alicui opposito non datur; quâdo quis omisso min^o bono, postea vult melius, iuxta S. Thomam in 2. 2. q. 53. a. 5. & q. 138. a. 1.

at verò

at verò à Deo ab esse debet omnis imperfectio. Ergo, &c. Quæ ratio probat, eiusmodi mutationem à Deo necessariò abesse, etiamsi ea per se nullam inuolueret in Deo mutationem physicam, vt recte Suarez lib. 2. de Deo cap. 3. n. 4.

Quamquam absolutè loquendo, verius est, si ea mutatio ita in tempore accideret, futurum, vt simul etiam inuolueret mutationem physicam, & realem in Deo: quamuis enim Deus ab æterno sine ulla mutatione physica potuisset id non velle, aut oppositum velle, tamen postquam id semel voluit, ad oppositum transire non potest, nisi mutatione physica & reali in ipso Deo interueniente; saltem ob eam causam, quia tunc hoc ipso voluntas Dei non futura esset infinite perfecta, adeoque nec eam perfectionem habitura, qua sine omni mutatione sui intrinsecà, ab vno & eodem obiecto secundum omnes circumstantias spectato, possit terminari, & non terminari.

Quo sensu intelligo comunem Doctorum sententiam, qui docent, Deum realiter intrinsecè mutatum iri, si eiusmodi quædam varietas daretur in actibus diuinæ voluntatis: in quibus sunt Ferraricensis lib. 1. cont. gent. cap. 83. Bassolis in 1. d. 45. q. 2. a. 3. Lychetus q. vn. concl. 2. De qua re plura inferius de scientia & voluntate Dei libera, Quando verò subinde Deo tribuitur potentia, aut aliqua retractatio voluntatis, intelligendū id est improprie, & secundum effectum, iuxta S. Thomam infra q. 19. art. 7.

6 Assertio III. Potest tamen Deus aliter se habere, secundum denominationes extrinsecas, seu respectus rationis, absque vlla sui mutatione. Ita comunis Doctorum, cum S. Thoma. 1. p. q. 13. a. 7. & q. 7. de potent. a. 8. & in 1. d. 30. q. vn. a. 1. post Anselmum in Monolog. c. 24. & Augustinum li. 5. de Trinit. c. 16. licet olim hac de re dubitauerit, vt videre est li. 12. de ciuit. c. 15. Ratio est. Quia denominationes extrinsecæ, vti & respectus rationis, nec pro fundamento supponūt mutationē aliquā in ipso Deo, sed solum in creaturis; nec per se sunt, aut ponūt aliquid reale in Deo, vt patet: nihil ergo obstat eas de nouo Deo aduenire, & circa Deū variari; vt est denominatio siue relatio Creatoris, Domini; item relatio cogniti, presentis secundū indistantiam localem, & similes; idq; citra vllam Dei mutationem; quia vera mutatio non accidit, nisi per veram receptionem, aut amissionem formæ realis in ipsa re existentis. Vnde etiam colligitur, eiusmodi relationes Dei ad creaturas, solum esse rationis, non reales, vt docet S. Thomas loco cit. & 1. p. q. 13. a. 7. Alensis 1. p. q. 4. m. 1. Richardus d. 30. q. 4. ad 6. & communis Theologorum ac Philosophorum, vt suo loco pluribus dicitur.

7 Assertio IV. Immutabilitas hoc modo explicata, ita proprie solius Dei est, vt per nullam potentiam vlli creaturæ possit esse comunis. Ita S. Thomas hic 1. p. quæst. 9. a. 2. & in 1. d. 8. q. 3. a. 2. cum Magistro ead. d. 8. ex communi omnium Doctorum consensu. Et colligitur ex citatis Scripturæ testimonijs: idemque passim docent SS. Patres. Optimè Augustinus lib. 2. de moribus Manich. c. 1. Cyrillus Alexandrinus lib. 3. in Ioan. cap. 23. & lib. de recta fid. ad Theodosium, Gregorius

Nyssenus lib. de hominis opificio capit. 16. Gregorius Magnus lib. 12. Moral. capit. 17. in illud Iob 15. *Ecce inter sanctos eius nemo immutabilis.* Anselmus in prologo capit. 22. & in Monologio cap. 28.

Idipsum ratione optimè etiam probat & declarat S. Thomas cit. q. 9. a. 2. Primo enim omnia sunt mutabilia extrinsecè ab ipso Deo, etiam quoad substantiam suam; quia secundum suum esse, & cōseruari perpetuò ac necessariò pendēt à Deo, iuxta S. Augustinum lib. 4. in Genes. ad lit. cap. 12. adeo vt etiam implicet contradictionem, hac ratione non esse mutabilia; alias enim nec Deus esset Deus; nec ipsæ essent creaturæ: quibus nimirum intrinsecum est dependere in suo Esse à primo Ente. Deinde omnia etiam aliquo modo sunt mutabilia intrinsecè, aut secundum substantiā, vt sunt entia natura sua corruptibilia; aut secundum varia accidentia, præcipuè secundum locum; aut secundum operationem immanentem: priori modo mutabiles sunt cœli; vtroque modo Angeli, &c. Neque hanc intrinsecam mutabilitatem tollere, possunt dona gratiæ; etsi possint impedire actū secundū, vt pluribus declarat Alensis. 2. p. q. 13. in. 4.

Assertio V. Attributum Immutabilitatis formaliter est negatiuum; etsi pro fundamento habeat perfectionem Entis necessarij. Est communis iuxta S. Thomam 1. p. initio quæstionis terciæ; & patet ex dictis assert. 1.

DVBIVM II.

In quo consistat attributum æternitatis; & qua ratione sit proprium Dei.

S. Thomas 1. p. q. 10. a. 6.

Supponenda est hoc loco definitio æternitatis, ex Boetio lib. 3. de Consolat. profa. 2. à S. Thoma hic q. 10. a. 1. & in 1. d. 8. q. 2. a. 1. & d. 19. q. 2. a. 1. ac omnibus Scholasticis ibidem recepta: *Est interminabilis vita et rota simul ac perfecta possessio; quasi dixerit: Est constans & immutabilis, seu independens ac successioneis expers permanens siue duratio vitæ, nullo principio aut fine terminabilis, vt declarat S. Thomas hic q. 10. a. 1. In qua definitione, in obliquo ponitur *Vita* (nimirum actualis & substantialis) tanquam proprium subiectum huius quasi passionis; perinde ac si describeretur simitas, curuitas nasi; neque enim æternitas hæc vilius alterius rei esse duratio potest, quam viuents, & quidem perfectissimi, vt dicitur. Hoc posito, quæ ad hoc attributum pertinent, in quibus non pauca sunt inter Scholasticos controuersa, sequentibus assertionibus explicamus.*

Assertio I. Deus verè proprie ac simpliciter est æternus. Ita S. Thomas hic q. 10. art. 2. & in 2. d. 2. q. 1. a. 1. & lib. 1. cont. gent. cap. 15. & de potent. q. 3. a. 17. & opusc. 3. à cap. 5. & consentiunt omnes Doctores; & est de fide ex Concilio Lateranensi cap. *Heremiter*, de Summa Trinit. & fide Catholic. & ex Symbolo Athanasij. Probatur.

aperte